DILEMA VECHE

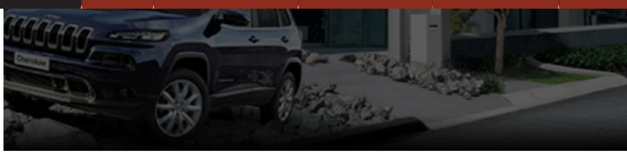

Tweet 2 | Mi piace 29 | Share | g+1 4

Poza 1 din 3

Tudor Călin ZAROJANU

Libertatea exprimării penibile

În decembrie 1989, românii au ieşit în stradă. Momentul contrazicea, aparent, ideea că „mămăliga nu explodează". Numai că, la o privire un pic mai atentă, „românii" au fost, de fapt, o mînă de cîteva zeci de mii de oameni, pentru că, desigur, explozie şi revoluţie nu se poate numi decît ceea ce s-a întîmplat pînă în 22 decembrie la prînz, cînd a fugit Ceauşescu. Să te bucuri public *după* căderea unui sistem nu se pune.

Păcatul originar al societăţii româneşti postdecembriste a fost acceptarea necondiţionată a axiomei conform căreia, atunci, toţi voiam cam aceleaşi lucruri. Ulterior - începînd chiar din ianuarie 1990 -, am început să ne-ntrebăm uimiţi „Cum de atunci eram solidari şi acum am devenit atît de scindaţi?!" Iar astăzi, unii dintre noi îşi fac cruce neînţelegînd cum de există un atît de mare procent de nostalgici ai „Epocii de Aur".

DE ACELASI AUTOR
- Pupat toţi independenţa
- Tineretul din ziua de ieri
- De fapt, cine a fost Seniorul?
- Viol cu bile, ceva?

Răspunsul este că n-am fost niciodată solidari şi n-am avut niciodată aceleaşi ţeluri. Singurul lucru comun, în Decembrie 1989 (scriu cu majuscule în memoria celor care au murit pentru ca noi să putem azi să ne dăm cu părerea), a fost dorinţa de a trăi un pic mai bine. Dar chiar şi aici existau nuanţe, căci existau şi există cu siguranţă români care ar fi preferat să mai flămînzească o vreme dacă asta ar fi fost condiţia pentru o democraţie neoriginală. Banală.

Pentru astfel de români, Drepturile Omului erau şi sînt mai importante decît orice altceva. Printre care şi cel înscris în art. 19 al Declaraţiei Universale a Drepturilor Omului şi în art. 30 al Constituţiei României: dreptul la libertatea opiniilor şi exprimării.

Cam ce procent dintre români socotiţi că erau preocupaţi în 1989 de asta? Dar acum? Nu vreau să fiu răutăcios, dar este evident că libertatea cuvîntului îi interesează doar pe cei care (cred că) au ceva important de cuvîntat... Al, sigur, românul are opinii ferme despre orice şi, dacă-i pui microfonul sub nas şi-l întrebi ce are de spus despre coliziunile de particule elementare de la Geneva, în ruptul capului n-o să-ţi spună „Nu mă pricep, îmi pare rău." Foarte probabil o să-ţi furnizeze nu doar o părere, ci chiar o *teorie* despre CERN şi LHC! Dar nu s-ar bate-n stradă pentru asta... De fapt, dacă ne uităm la realitatea socială a ultimilor ani, se pare că nu s-ar bate-n stradă pentru nimic! „Salvaţi Roşia Montană" este singura excepţie notabilă. Oare ce-or mai face marile centrale sindicale? Sau poate nu-s probleme cu salariile, concedierile colective, şomajul, pensiile, fiscalitatea...? Dar, mă rog, ăsta e alt subiect.

Românii, aşadar, nu s-au agitat pentru libertatea de exprimare, dar şi cînd au căpătat-o!! Acum e voie, nene! E voie să spui!! Ce să spui? Ei, staţi aşa, să ne gîndim un pic, ceva om avea şi noi de spus.

În primul rînd, acum e voie să te iei de conducători. E voie atît de tare, încît poţi să vorbeşti, public, foarte serios, despre - iau un exemplu la-ntîmplare - „dictatura Băsescu", fără să-ţi pui problema dacă într-o dictatură poţi să spui că-i dictatură, fără să te salte.

În al doilea rînd, e voie să spui cine e de vină. De vină e arbitrul, fireşte. De vină sînt FMI, UE, NATO, ONU, UEFA, oculta, masonii, Bilderberg şi, din nou, politicienii români, de vină sînt susţinătorii ălorlalţi, şefii, poliţiştii etc. „Noi nu, niciodată, noi nu!"

În sfîrşit, e voie să vorbeşti oricum. Cu „C", cu „P", cu „F", cu orice literă-ţi doreşti. La radio şi la televizor e un pic mai greu, c-au inventat ăştia o chestie care se numeşte CNA, care te amendează dacă vorbeşti pe post aşa cum vorbeşte preşedinta lui în şedinţe. Dar în presa scrisă şi mai ales pe Internet - libeeeer! Cum, cum?! Vreţi să ne limitaţi!? Cenzurăăă!

Lucrurile par complicate. Cum să menţii un nivel civilizat al discuţiilor, în general, şi al presei, în particular, fără să calci pe coadă dreptul la liberă exprimare? Mai ales acolo unde nu e vorba despre înjurături, de „C" şi „P" şi „F", ci despre aluzii, insinuări şi caracterizări jignitoare, care - asta a fost găseliţa lui Corneliu Vadim Tudor, pe care au preluat-o fericiţi şi alţii - sînt declarate a fi „pamflete". E pamflet, poţi să spui orice.

Şi totuşi, nu e chiar aşa de greu de tras linia dincolo de care dreptul la liberă exprimare încetează de la sine. *Legea libertăţii cuvîntului se opreşte acolo unde intră în vigoare legea bunului-simţ*. Este atît de simplu.

Legea bunului-simţ impune să nu te iei de aspectul fizic al unui om. Şi asta dintr-un motiv elementar: nu şi l-a croit el. Deci fără „chiorul", „strîmbul", „grasa" etc.

Legea bunului-simţ interzice să te iei de numele unui om, din exact acelaşi motiv: nu şi l-a ales el. Deci fără „un Hărdău de ordine", „fără ministrul Muscă bîzîie", fără „Nuţi" etc.

Înainte de orice articol al Codului Penal, legea bunului-simţ limitează sever afirmaţiile fără acoperire şi fără argumente, chiar dacă sînt îmbrăcate în formule de tipul „se spune că", „se aude că", „se ştie că", expresii care nu sînt doar şmecherii penibile, ci şi dovezi de laşitate.

În sfîrşit - fără a putea epuiza lista -, legea bunului-simţ trebuie să apere intimitatea. O persoană care devine publică prin voinţa sa (căci mai sînt şi unele care nu şi-au dorit asta) îşi asumă dezvăluirea şi comentarea oricărei atitudini publice, dar nu şi ce face la ea în casă! Nu sînt mai catolic decît Papa. Un paparazzo are, în ochii mei, justificarea de a arăta că un actor, un cîntăreţ, un sportiv, un manechin sau un politician s-a îmbătat într-o discotecă, dar nu că a făcut-o la el în sufragerie!

Jurnaliştii care calcă limitele bunului-simţ invocă principiul „cererea creează oferta", iar publicaţiile sau posturile respective „suportă" „stoic" eventualele amenzi sau decizii judecătoreşti defavorabile, în numele „interesului public". Să te buşească plînsul, nu alta.

În realitate, şi oferta creează cerere. Dacă 75% din piaţa jurnalistică oferă lucruri care încalcă buna-creştere (şi n-am zis nimic despre reporterii care întreabă mama, pe buza mormîntului copilului ei: „Ce simţiţi acum?"!!), e inevitabil ca 75% din public să creadă că alte subiecte şi alte abordări nu prea există, drept care să „ceară" în continuare acelaşi tip de lucruri.

În realitate, oamenii - chiar oamenii foarte simpli, cu puţină şcoală şi cultură - iubesc poveştile de succes (aşa se şi explică succesul fulminant al filmelor cu eroi!) şi poveştile emoţionante (aşa se şi explică audienţa de vîrf a emisiunilor de tip *Surprize, surprize!*), deci nu mor să vadă crime, violuri, accidente şi jegoşenii.

În realitate, publicul nu e nici pe departe atît de sadic şi de grobian cum e o mare parte din presa românească.

Rămîn, pentru mine, doar trei întrebări:

1. Jurnaliştii lipsiţi de bun-simţ chiar cred că fac ceva interesant?

2. Oare se uită/citesc măcar ei astfel de ştiri?

3. Dar părinţii lor? Copiii? Prietenii?

***Tudor Călin Zarojanu** este jurnalist.*

Acest articol face parte din Proiectul "Safety Net for European Journalists" (http://www.balcanicaucaso.org/) şi a fost realizat cu ajutorul Uniunii Europene.

Conţinutul acestui articol intră sub responsabilitatea Osservatorio Balcani e Caucaso *şi* Dilema veche, *şi nu trebuie considerat că ar reflecta în vreun fel opiniile Uniunii Europene.*

Like 290

Aparut în Dilema veche, nr. 545, 24-30 iulie 2014

0 comentarii | 1172 vizualizări

INREGISTRATI-VA PENTRU A RECOMANDA
TIPARITI ARTICOLUL
COMENTARII
TRIMITETI PRIN E-MAIL UNUI PRIETEN
RECOMANDATI
ABONATI-VA PRIN RSS

PUBLICITATE

Codrin Liviu CUŢITARU
O noapte dintre ani

Eram amîndoi elevi de liceu (în clasa a zecea, mai precis), iar o petrecere cu mediciniste (de ani terminali, cum ni se spusese) însemna materializarea unui „vis auriu", vorba (intraductibilă) a fetelor de la A.S.I.A., de acum vreo cincisprezece ani.

citiţi

Cu ochii-n 3,14

• „Iuţeala automobilelor nu va fi mai mare decît trapul cailor. Conducătorii vor fi datori să încetinească mersul, sau chiar să oprească automobilul, la semnalele agenţilor poliţienesti. Aceştia sînt ţinuţi a semnala conducătorilor excesele de fum." - *Anuar ACR* pe 1912. (R. M.)

• Printre cele mai la modă nume (rare) de băieţi alese de părinţii cam snobi se numără Nichifor, Adelin, Lorand, Timotei şi Anatolie. Le reamintesc pe această cale să aibă în vedere şi numele Glad şi Menumorut. Oare cum ai putea să-l alinţi pe puştiul Menumorut? Menu? Sau Numo? (A. P.)

citiţi